

Vatten- något utav det viktigaste vi har

Vatten är något som vi människor i Skandinavien ser som en självklarhet. Här finns dricksvatten som är rent och fräsch för alla, ser man till andra länder, finns kanske inte vatten lika tillgängligt och självklart. Nu ska inte denna text handla om vatten i det ändamålet utan mer specificerat om Ölands vattentillgångar.

Om vi ser tillbaka i tiden, på 1800-talet var Ölands våtmarker väl utbredda och täckte en stor del av landet, idag är det endast en fjärdedel kvar av de våtmarker som en gång existerat. Anledningen till att det finns så få våtmarker idag är på grund av den utdikning som pågått under cirka hundrafemtio år, detta för att kunna leda bort vatten och få möjlighet att bruka jorden på annat vis, kanske genom jordbruk eller bete till djur. Utdikningen har gjorts genom de två strandvallarna som sträcker sig i en nord-sydlig riktning, belägna på Ölands östra del. Det är strandvallarna som har inkapslat vattnet och gjort det möjligt att bilda de våtmarker som fanns förr. Dikena fungerar som ett väl dränerande system som snabbt och effektivt leder bort vatten, rakt ut mot Östersjön. Att topografin är svagt sluttande från väst mot öst gör inte saken bättre utan yt- och grundvatten transporteras enkelt bort från markerna innanför strandvallarna. Den intressanta frågan är nu om det finns möjlighet att täppa igen några av dikena, är det möjligt att återskapa de våtmarker som fanns tidigare? Genom detta uppstår frågor som, är det möjligt att infiltrationen ökar genom att det vatten som kommer från nederbörd och omkringliggande land har chans att sakta men säkert röra sig ned i jorden för att bilda grundvatten som i sin tur kan användas som dricksvatten för de människor som bor på Öland.

Att återskapa våtmarker bringar flertalet positiva ting, inte bara för grundvattnet utan det är även till stor hjälp för djurlivet, närmare 560 rödlistade arter är beroende av våtmarker. Sist men inte minst, den goda reningseffekt våtmarker har på vattnet kan minska övergödningen i hav och vattendrag.

Förr i tiden kunde man få bidrag från staten för att kunna minska våtmarkerna, men på 80-talet så ändrades det till tvärtom och man kunde istället få bidrag för att få möjlighet att återskapa våtmarkerna. Hur Ölands markanvändning ser ut idag är till största delen som jordbruk men även djurhållning, vilket bidrar till att det är risk för att kväve och fosfor läcker ut i våra grundvatten eftersom det används som exempelvis gödsel på åkrarna.

Klimatförändring sker, och har skett under tidens gång. Med tanke på att Öland inte får så mycket nederbörd så bör man vara aktsam vid framtida klimatförändringar, om nederbörden minskar så riskerar vattentillgången att minska om man inte lyckas återskapa fler våtmarker.

Handledare: **Per Sandgren, Peter Dahlqvist, Mattias Gustafsson**

Examensarbete 15 hp geologi 2015

Geologiska Institutionen

Sveriges Geologiska Undersökning, SGU